

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 listopada 2008r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
w składzie:

Przewodniczący: SSO Wanda Czajkowska

Protokolant: apl. rade. Marta Bańka po rozpoznaniu w dniu 3 listopada
2008r. w Warszawie, na rozprawie sprawy z powództwa Prezesa Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów przeciwko „Elsat” Spółce z ograniczoną
odpowiedzialnością w Rudzie Śląskiej o uznanie postanowień wzorca umowy
za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje wykorzystywanie w obrocie z konsumentami
postanowień wzorca umowy o nazwie Regulamin świadczenia usług Telewizji Kablowej Elsat
Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej stanowiący integralną część „Umowy Abonenckiej” z dnia 12
grudnia 2007 o treści:

§2 ust 7 „Zapisy §2 ust 4,5,6 wiążą abonenta niezależnie od obowiązywania bądź
nieobowiązywania umowy w każdym czasie w wypadku naruszenia postanowień §2 ust 5,6
regulaminu przez abonenta niezależnie od przyczyn naruszenia, abonent uiszcza na rzecz operatora
karę umowną w wysokości 600, zł (słownie sześćset złotych) za każdy przypadek naruszenia”:

§5 ust 15 „W przypadku korzystania przez abonenta w sposób nieuprawniony z usług operatora
nie objętych umową lub umożliwienia przez abonenta korzystania przez nieuprawnione osoby
trzecie z usług operatora za pomocą przyłącza sieciowego lub końcówki sieci, abonent będzie
zobowiązany do zapłaty na rzecz operatora kary umownej w wysokości 1000 zł (słownie jeden
tysiąc złotych), przy czym operator będzie uprawniony do dochodzenia odszkodowania
uzupełniającego na zasadach ogólnych do pełnej wartości szkody”.

2. uznaje opłatę od pozwu w kwocie 600 zł za opłatę ostateczną

3. nakazuje pobranie od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa Kasy Sądu Okręgowego w
Warszawie kwotę 600 zł tytułem opłaty od pozwu od uiszczenia której powód był zwolniony,

4. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 360 zł tytułem kosztów zastępstwa
procesowego,

5. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt
pozwanego.

SSO Wanda Czajkowska

UZASADNIENIE

Powód - Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów wniósł o uznanie za niedozwolone i zakazanie pozwanej Elsat Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej wykorzystywania w obrocie z konsumentami postanowień wzorca o nazwie „Regulamin świadczenia usług Telewizji Kablowej Elsat Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej” stanowiącego integralną część „Umowy Abonenckiej” łączącej strony o treści:

1. § 2 pkt 7 regulaminu „Zapisy § 2 ust. 4, 5, 6 wiążą abonenta niezależnie od obowiązywania bądź nieobowiązywania umowy. W każdym czasie w przypadku naruszenia postanowień § 2 ust. 4, 5, 6 Regulaminu przez abonenta, niezależnie od przyczyn naruszenia, abonent uiszcza na rzecz operatora karę umowną w wysokości 600, 00 złotych (słownie: sześćset złotych) za każdy wypadek naruszenia” 2. § 5 pkt 15 regulaminu „W przypadku korzystania przez abonenta w sposób nieuprawniony z usług operatora nie objętych umową lub umożliwienia przez abonenta korzystania przez nieuprawnione osoby trzecie z usług operatora za pomocą przyłącza sieciowego lub końcówki sieci, abonent będzie zobowiązany do zapłaty na rzecz operatora kary umownej w wysokości 1.000,00 zł (słownie: jeden tysiąc złotych), przy czym operator uprawniony będzie do dochodzenia odszkodowania uzupełniającego na zasadach ogólnych do pełnej wartości szkody”. W uzasadnieniu pozwu powód podniósł, że kwestionowane postanowienia wzorca umownego nie są uzgadniane indywidualnie z konsumentami.

Zakwestionowane postanowienie (§ 7 pkt 2) powód uznał za niedozwolone, albowiem:

- wiąże abonenta nawet po rozwiązaniu umowy,
- użyte w nim określenie „niezależnie od przyczyn naruszenia” stanowi niedopuszczalne obciążanie abonentów odpowiedzialnością za majątek pozwanej.

Zakwestionowane postanowienie (§ 5 pkt 15) powód uznał za niedozwolone z tego powodu, że przewiduje karę umowną nadmiernie wygórowaną i niewspółmierną do wartości świadczonych usług przez operatora. Pozwana zastrzegła sobie również możliwość dochodzenia odszkodowania na zasadach ogólnych.

W odpowiedzi na pozew pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew pozwana podniosła, że powód nie wykazał w jaki sposób zakwestionowane postanowienia umowne kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Powód również nie uwzględnił w należyty sposób całokształtu faktycznego i prawnego stosunku prawnego istniejącego pomiędzy pozwaną, świadczącą usługę dostępu telewizji kablowej a jej abstrakcyjnym klientem, tj. następujących faktów:

- a) przyłączy sieciowe stanowi własność operatora, a abonent nabywa jedynie prawo do korzystania z usług Telewizji Kablowej przez okres trwania Umowy (pkt 4),
- b) abonent nie jest uprawniony do rozporządzania przyłączem sieciowym, w szczególności nie ma prawa udostępniania jakichkolwiek z elementów przyłącza sieciowego (odpłatnie lub nieodpłatnie) osobom trzecim (pkt 5),
- c) abonent zobowiązany jest do utrzymywania wszystkich elementów przyłącza sieciowego w stanie nieuszkodzonym oraz do nie wykorzystywania jakichkolwiek z elementów przyłącza sieciowego do celów innych niż dozwolone na podstawie umowy bądź też na podstawie umowy o świadczenie usług stałego dostępu do Internetu z operatorem lub innym członkiem SGM (pkt 6).

Ustalenie, że pkt 4 wiąże strony także po rozwiązaniu umowy nie tworzy żadnego stosunku o charakterze zobowiązaniowym, a nawet brak takiego postanowienia nie ma znaczenia dla sytuacji prawnej przyłącza sieciowego. A więc niezależnie od tego czy w regulaminie znajdować się będzie zapis pkt 7 czy nie, to i tak fakt, że przyłączy sieciowe pozostaje własnością operatora (pозwanej) jest niepodważalny. Wykreślenie tego odwołania w pkt 7 nie zmieni w jakikolwiek sposób sytuacji prawnej i faktycznej istniejącej na mocy pkt 4.

Przewidziany w pkt 5 zakaz rozporządzania przyłączem sieciowym nawet po rozwiązaniu umowy (właśnie w zw. z pkt 7) uznać należy za uzasadniony. Zapis ten potwierdza w zasadzie, że abonent (a także były abonent) nie jest uprawniony do rozporządzania przyłączem sieciowym, które zgodnie z pkt 4 stanowi własność pozwanej spółki. Zastrzeżenie w pkt 7 kary umownej na wypadek naruszenia powyższego zakazu, c/y to w trakcie obowiązywania umowy czy także po jej

rozwiązaniu, pozwana uważa za uzasadnione. Również obowiązywanie tego - postanowienia po rozwiązaniu umowy w zakresie świadczenia usługi jest uzasadnione realiami faktycznymi związanymi ze specyfiką świadczenia takich usług. Skoro po rozwiązaniu umowy w zakresie świadczenia usługi, infrastruktura przyłącza sieciowego pozostaje nadal w posiadaniu abonenta, a więc ma on realną możliwość ingerowania w ten sprzęt. Zapis ten natomiast nie kształtuje praw abonenta w sposób niekorzystny. Abonent, który nie będzie naruszał zakazu rozporządzania pozostawionym w jego faktycznej dyspozycji sprzętem, nie będzie nigdy narażony na niekorzystne dla niego konsekwencje.

Przewidziany w pkt 6 obowiązek utrzymania przyłącza sieciowego w stanie nieuszkodzonym oraz zakaz wykorzystywania go w celach niedozwolonych również uzasadniony jest specyfiką świadczenia usługi telewizji kablowej.

Pozwana wniosła o dopuszczenie dowodu z zeznań świadka Dariusza Urbańczyka i przesłuchanie w charakterze strony Michała Mosia na okoliczności dotyczące postanowień § 7 pkt 2 (nie sprecyzowane dokładnie).

Według pozwanej celem klauzuli umownej zawartej w § 5 pkt 15 jest przeciwdziałanie oraz karanie sprawców czynów zw. piractwem telewizyjnym i dlatego musi mieć charakter odstrasżający. Pozwana wniosła o dopuszczenie dowodów z zeznań świadka Dariusza Urbańczyka i przesłuchanie w charakterze strony Michała Mosia na okoliczność piractwa telewizyjnego (k. 44).

Postanowieniem z dnia 3 listopada 2008r. Sąd oddalił wnioski o dopuszczenie dowodów z zeznań świadka Dariusza Urbańczyka i przesłuchanie w charakterze strony Michała Mosia, albowiem okoliczności, na które powołano w/w dowody (w zakresie postanowienia § 7 pkt 2 Regulaminu) nie są kwestionowane a poza tym nie zostały dokładnie sprecyzowane, natomiast okoliczności dotyczące § 5 pkt 15 Regulaminu, na które powołano dowody z zeznań świadka Dariusza Urbańczyka i przesłuchanie w charakterze strony Michała Mosia, nie wymagają przeprowadzenia dowodów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy

(niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Z przytoczonego brzmienia art. 385¹ § 1 kc wynika, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania następuje, jeżeli łącznie wystąpią następujące przesłanki:

- postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie z konsumentem, czyli zostało narzucone,
- ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami,
- ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta,
- postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron.

Pozwana prowadzi działalność gospodarczą (KRS k. 5-9) m. innymi w zakresie telekomunikacji.

Pozwana w ramach tej działalności gospodarczej stosuje w obrocie z konsumentami umowę o nazwie „Umowa Abonencka”, której przedmiotem jest świadczenie usług związanych z dostępem do telewizji kablowej (k. 12-13). Integralną część tych umów stanowi „Regulamin świadczenia usług Telewizji Kablowej Elsat Sp. z o.o. w Rudzie Śląskiej” (§ 8 umowy, k. 14-16). W/w „Umowa Abonencka” i „Regulamin świadczenia usług...” są formularzami i zawierają postanowienia regulujące istotne elementy umowy pozostawione w nich jedynie są tylko wolne miejsca na nazwę, adres konsumenta i podpisy stron. „Umowa Abonencka” i „Regulamin świadczenia usług...” są to zatem jednostronnie przygotowane przez pozwaną gotowe klauzule umowne nie uzgadniane z konsumentami, przedstawiane konsumentom przy zawieraniu umów do podpisania.

W „Regulaminie świadczenia usług...” znajdują się zakwestionowane przez powoda postanowienia umowne (§2 pkt 7 i § 5 pkt 15).

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości spełnienie pierwszej przesłanki z w/w przesłanek art. 385¹ § 1 kc. „Regulamin świadczenia usług...”, w którym zawarte

zostały zakwestionowane postanowienia umowne nie podlegał negocjacom stro, był :
częścią umowy abonenckiej.

W rozdziale II „Regulaminu świadczenia usług...” zatytułowanym „Warunki świadczenia usług Telewizji Kablowej” w § 2 pkt 4, 5, 6 zawarte zostały postanowienia określające następujące obowiązki i prawa konsumenta w zakresie przyłącza sieciowego:

„przyłącze sieciowe stanowi własność operatora a abonent nabywa prawo korzystania z usług Telewizji Kablowej przez okres trwania umowy” (pkt 4)

„abonent nie jest uprawniony do rozporządzania przyłączem sieciowym, w szczególności nie ma prawa udostępniania jakiegokolwiek z elementów przyłącza sieciowego (odpłatnie lub nieodpłatnie) osobom trzecim” (pkt 5)

„abonent zobowiązany jest do utrzymywania wszystkich elementów przyłącza sieciowego w stanie nieuszkodzonym oraz do nie wykorzystywania jakiegokolwiek z elementów przyłącza sieciowego do innych celów niż dozwolone na podstawie umowy bądź też na podstawie umowy o świadczenie usług stałego dostępu do Internetu zawartej z operatorem lub innym członkiem SGM” (pkt 6).

§ 2 pkt 7 Regulaminu zawiera regulacje dotyczące konsekwencji (skutków) dla abonenta niewykonania obowiązków nałożonych na niego postanowieniami zawartymi w pkt 4, 5, 6, albowiem stanowi, że postanowienia zawarte w w/w pkt 4, 5, 6 wiążą abonenta:

- niezależnie od obowiązywania bądź nieobowiązywania umowy,
- w każdym czasie w wypadku naruszenia postanowień zawartych w pkt 5, 6 przez abonenta niezależnie od przyczyn naruszenia, abonent sieci uiszcza na rzecz operatora karę umowną w wysokości 600 zł za każdy wypadek naruszenia.

W niniejszej sprawie pozwana zastrzegła w umowie (§ 7 pkt 2 Regulaminu), że konsument jest zobowiązany do zapłaty określonej kwoty w każdym wypadku niewykonania jego obowiązków w zakresie przyłączy sieciowych stanowiących własność pozwanej i to niezależnie od przyczyny wywołującej ten stan rzeczy, a zatem także wtedy, gdy niewykonanie obowiązków konsumenta będzie następstwem okoliczności, za które konsument odpowiedzialności nie ponosi. Takie zastrzeżenie umowne nie jest karą umowną, ponieważ kara umowna wiąże się z ogólnymi zasadami odpowiedzialności dłużnika, a zwłaszcza z jego winą (art. 471, 472 kc).

Zastrzeżenie zawarte w § 2 pkt 7 Regulaminu stanowi w ocenie Sądu gwarancję za wynik i w świetle przepisów kc zastrzeżenie takiej treści, co do określonej kwoty jest dopuszczalne w obowiązującej strony umowie abonenckiej. Natomiast w przypadku rozwiązania umowy abonenckiej to zastrzeżenie umowne nie wiąże strony i z tego powodu narzucanie konsumentowi realizacji obowiązku umownego w sytuacji nieobowiązania umowy jest niedopuszczalne i narusza obowiązujący porządek prawny. Stanowi zatem niedozwolone postanowienie umowne. Jest sprzeczne z dobrymi obyczajami (celem jest zdezorientowanie konsumenta, wykorzystanie jego niewiedzy) i rażąco narusza interesy konsumenta (nakłada na konsumenta obowiązek równoznaczny ze świadczeniem nienależnym).

Zakwestionowane postanowienie umowne § 15 pkt 5 Regulaminu nakłada na abonenta obowiązek zapłaty kary umownej w wysokości 1000 zł w sytuacjach:

- korzystania przez abonenta w sposób nieuprawniony z usług operatora nie objętych umową,
- umożliwienie przez abonenta korzystania przez nieuprawnione osoby trzecie z usług operatora za pomocą przyłącza sieciowego lub końcówki sieci.

Operator nadto będzie uprawniony do dochodzenia odszkodowania uzupełniającego na zasadach ogólnych do pełnej wysokości.

W powołanym postanowieniu mamy do czynienia z zastrzeżeniem przez pozwaną na swoją rzecz obowiązku zapłaty przez konsumenta kary umownej (w rozumieniu art. 483-485 kc), czyli zapłaty przez konsumenta w/w kwoty (bez nałożenia na pozwaną obowiązku wykazywania poniesionej szkody) oraz dodatkowego zastrzeżenia zamieszczonego w tym postanowieniu, że pozwana może dochodzić na zasadach ogólnych odszkodowania wyższego niż kara umowna, ale wówczas pozwana jest obowiązana do wykazania przesłanek do uzyskania odszkodowania w pełnej wysokości (art. 481 § 1 kc).

Przyjęcie tych zasad odpowiedzialności było dopuszczalne zdaniem Sądu na gruncie obowiązujących przepisów. W zakwestionowanym postanowieniu wpływ na realizację w/w obowiązków konsumenta ustalonych w omawianym postanowieniu regulacji ma jednak niewątpliwie również treść użytych sformułowań (pojęć) oraz wysokość ustalonej kary.

Na abonenta został nałożony obowiązek zapłaty kary umownej w wysokości ■■ 1000 zł (czyli bez potrzeby wykazywania szkody przez pozwaną) w sytuacji „korzystania przez abonenta w sposób nieuprawniony z usług operatora nie objętych umową”. Pojęcia użyte na określenie sytuacji, za które abonent ma uiszczać karę umowną są niejasne, zupełnie nie określające o jakie konkretne, faktyczne okoliczności chodzi. Pozwana nawet nie podała przykładu takich sytuacji. Tak ustalone postanowienie jest sprzeczne z dobrymi obyczajami (wykorzystuje niewiedzę, naiwność konsumentów) i rażąco narusza interesy konsumentów (naraża ich na straty finansowe).

Zgodnie z ustalonym orzecznictwem sądowym (np. wyrok SN z 23 marca 2005r. sygn. ICK-586/04, wyrok SOKiK z 13 czerwca 2005r. sygn. XVII Amc 20/04) kara umowna zastrzegana we wzorcu umownym musi pozostawać we współmiernej wysokości do poniesionej szkody, czyli nie powinna być rażąco wygórowana w stosunku do poniesionej szkody. W zakwestionowanym postanowieniu pozwana określiła wysokość kary umownej w kwocie 1000 zł (przy czym wysokość jej abonamentu miesięcznego wynosi najwięcej 47,90 zł). Sytuacje za które konsument ma obowiązek zapłacić tak wysoką karę, umowną nie zostały w ogóle określone w w/w postanowieniu, a zatem nie można ustalić nawet przykładowo wartości szkód ponoszonych przez pozwaną. Z tych względów zakwestionowane postanowienie uznano za niedozwolone, sprzeczne jest bowiem z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów.

Zakwestionowane w sprawie postanowienia umowne nie dotyczą głównych świadczeń stron w umowie abonenckiej o świadczenie usług telewizji kablowej, albowiem dotyczą postanowień w zakresie praw i obowiązków stron przy korzystaniu z infrastruktury należącej do pozwanej.

W niniejszej sprawie zakwestionowane postanowienia umowne były zawarte w Regulaminie stanowiącym wg art. 8 Umowy Abonenckiej integralną część w/w Umowy Abonenckiej. Posługiwanie się Regulaminem jako załącznikiem do umowy może i powinno stanowić jedynie uzupełnienie istotnych postanowień Umowy Abonenckiej. Zasada powinno bowiem być, że wszystkie istotne dla konsumenta informacje określające jego prawo do pełnej wiedzy o zakresie posiadanych praw i

obowiązków powinny być określone w umowie abonenckiej bez potrzeby poszukiwania tych istotnych dla niego informacji w załącznikach do umowy.

Za takie postanowienia istotne dla konsumenta Sąd uznał postanowienia regulujące prawa i obowiązki stron w zakresie korzystania z infrastruktury pozwanej w czasie obowiązywania Umowy Abonenckiej i po rozwiązaniu tej umowy. W niniejszej zaś sprawie w istotnych dla konsumentów w wyżej wymienionym zakresie praw i obowiązków Umowa Abonencka (§ 1 pkt 6) odsyła do postanowień wzorca umownego Regulaminu świadczenia usług Telewizji Kablowej stanowiącego integralną część Umowy Abonenckiej, które to postanowienia zostały nadto określone niejasno, niejednoznacznie.

Z tych względów i na podstawie art. 479⁴² § 1 kpc orzeczono jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania postanowiono na podstawie art. 98 kpc.

Publikację prawomocnego wyroku zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ kpc.

SSO Wanda Czajkowska

Za zgodność z oryginałem
Sekretarz
SEKRETARZ
*Justyna Kasiń*i--c*